

19. november 2018

Referat fra møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler

Tidspunkt: 25. oktober 2018 10-14
Scandic Odense, Hvidkærvej 25, 5250 Odense

Deltagere

Kristine Riskær (KRRI), LBST (mødeleder)
Anne Christine Helms (ACH), LBST
Thomas Hundebøl Thomsen (THT), LBST, referant
Carl Heiselberg (CH), Danske Kartofler
Christian Feder (CF), Kartoffelmelcentralen
Jeppe Jørgensen (JJ), Danespo avlerforening
Kim Madsen (KM), Danespo
Lars Bødker (LB), SEGES P/S
Merete Halkjær Olesen (MHO), Fødevarestyrelsens laboratorium
Preben Kloster (PK), Basis avler
Søren O. Jørgensen (SOJ), Unipatatas A/S

Afbud

Johanne Marie Ludvigsen, LBST
Tine Vilbrad Jørgensen, LBST
Thorndal Jørgensen, Landbrug & Fødevarer
Bent Nielsen, Århus Universitet

Dagsorden

1. KRRI Velkomst

2. Orientering fra Landbrugsstyrelsen

- a) Status på nye forordninger (bilag 2a)
- b) Præbasiskontrollen (bilag 2b)
- c) Ny metode til jordprøvetagning (bilag 2c + ny instruks)
- d) Notifikation fra Tyskland på brok i læggekartofler (bilag 2d)
- e) Status på bekendtgørelse om bekæmpelse af nematoder (bilag 2e)
- f) Sikring af jordprøver og analysesvar (bilag 2f)
- g) Eksportbetingelse (bilag 2g)

3. Til diskussion

- a) Opstartsordning for nye avlere (bilag 3a)
- b) Diskussion af nabolandes tilgang til brok survey (jfr. pkt. 2d)

4. Orientering/input fra Erhvervet

Side 1/7

69165

- a) Betydning af vækstretarderingsmidler ved produktion af miniknolde
- b) Forebyggelse af spredning af kantbæger og pigæble i danske kartoffelmarker (bilag 4d)
- c) NPPO draft standar on a New Management of phytosanitary risk for potato crops from movement af soil (bilag 4c-1 og 4c-2)
- d) Ny app under udvikling af AgroIntelli til genkendelse af sygdomme i kartofler

5. Orientering fra Fødevarerstyrelsens laboratorium

6. Eventuelt

1. KRRRI Velkomst

KRRRI bød velkommen. Glad for at mødet med kort varsel kunne holdes i Odense. Nyt er udsendelse af mødebilag som en opfølgning på fiskerisagen hvor der var kritik af manglende skriftlighed i forvaltningen.

Gruppen prioriterede dagsordenen, så der var enighed om hvilke punkter, der skulle afsættes tid til.

LB efterlyste tidligere udsendelse af dagsorden og bilag af hensyn til forberedelse og konsekvensberegning via eksempler i erhvervet.

Konklusion: Det blev aftalt, at LBST så tidligt som muligt fremsender udkast til dagsorden, og gerne med bilag, notater el.lign., så gruppen bedre kan forberede sig.

2. Orientering fra Landbrugsstyrelsen

a.) Status på nye forordninger (bilag 2a)

ACH orienterede om de fire spor i ricikobaceret kontrolmodel, jf. bilaget. Nyt er at beredskabet også skal omfatten en årlige beredskabsøvelse. Første holdes med intern deltagelse i november. Anmeldepligt for nematoder blev igen rejst af erhvervet med ønske om afregulering i EU direktiv, eftersom nematoderne er vidt udbredt i avlen.

SOJ spørger til om betaling for kontrol også indgår i den nye forordning. KRRRI oplyste, at betaling for kontrol ikke er afklaret, men kan komme på tale.

LB efterlyste opfølgning på første møde i Implantprojektet med erhvervet om en nærmere beskrivelse af hvordan kontrollen bliver tilrettelagt efter operatørtype. Erhvervet har bedt om at Kim Madsen indgår i drøftelserne.

Spor med formidling om karantæneskadegørere omfatter ikke CF's henvendelse om regulering af kantbæger og pigæbler. Begge planter hører under Miljøstyrelsens bekæmpelse af invasive arter.

Den nye forordningers fokus er at lægge kontrolindsatsen på operatørniveauet, altså øverst i avlstoppen, og supplere denne indsats med mere overvågning og generel awareness. I den forbindelse planlægges at bruge et kendt eksempel med dræbersnegle for at gøre opmærksom på omtanke ved hjemtagning af planter.

2.b Præbasiskontrollen (bilag 2b)

KRRRI orienterede at formel aftale med SEGES er på plads, og udtrykte tilfredshed med forløbet.

Styrelsen deltager delvis i kontrollen med den af kontrollørerne valgt tovholder, Carsten Jensen.

Der blev spurgt til udvælgelse af knoldprøver til virustest og årsag til forsinkelse. Avlskontrollen foregik i det nye CAP system, og efter planen skulle efterfølgende klassificering fortsatte i VAKS. Dataoverførsel gav problemer, og for ikke at udsætte prøvetagning blev de startet efter en nødplan med efterfølgende registrering i VAKS og afsendelse af knoldprøver til laboratoriet. Erhvervet udtrykte utilfredshed med, at IT ofte tillægges forsinkelse, og at der ikke opereres med nødplaner.

2.c Ny metode til jordprøvetagning (bilag 2c + ny instruks)

Den tidligere omtalte forbedring af udtagning af jordprøver er nu i drift, jf. bilaget. CH vendte ikke efter flere henvendelse tilbage omkring den viste franske model til prøvetagning. Opbygning af en specialmodel efter svensk forbillede blev derfor iværksat. Prøvetager er opbygget på en standard ATV og indregistreret. Bygget efter gældende regler som specialudstyr til intern brug, og ikke CE mærket til salg.

På opfordring fra laboratoriet beder vi kontrollørerne notere på kassen når prøven tages med ATV. Dette med erfaringer fra de svenske jordprøver, hvor der kan være planterester og sten i jordprøverne.

PK havde et ønske om at marker, som ikke opfylder antallet af friår på 3/4 år også kunne anmeldes via Tast-Selv. Arealer til den kommende avl skal anmeldes og overholde kartoffelfrie år. Derfor indgår denne mulighed ikke.

Procedure for rengøring er beskrevet i instruks. KRRRI efterlyste, at en samlet arbejdsgruppe for kartofler har læst og godkendt instruks, særligt i forbindelse med rengøring. Årsagen hertil er, at der på ingen måde skal være tvivl om, hvorvidt styrelsens køretøjer kan være en smitekilde. Arbejdsgruppen ville i det lys gerne genlæse instruks, og komme med eventuelle bemærkninger eller entydig accept af den udsendte instruks. LB koordinerer, og melder tilbage til LBST snarest, da jordprøverne allerede nu tages med køretøjet.

2.d Notifikation fra Tyskland på brok i læggekartofler (bilag 2d)

KRRRI oplyste, at konkrete enkeltsager normalt ikke rejses i plenum, men denne indeholder et bredere perspektiv kombineret med pkt. 3.d. Efter aftale med Kim Madsen er sagen derfor på dagsordenen. Håndtering af sagen fremgår af bilaget.

KM orienterede om fund af brok i PB kartofler analyseret i laboratorie i Brandenburg. Samme laboratorie har fundet smitte i flere andre partier. Kartoflerne blev efterfølgende destrueret i Tyskland, hvorfor det ikke var muligt at tage ny prøve. Det har ikke været muligt at få oplyst smitteniveauet.

Både Wageningen University og Julius Kühn Instituttet arbejder med at undersøge om der bør være et detektionsniveau for brok, og om der evt kan være tale om en slags baggrundsstråling i form af brok. Denne afdækning pågår således både i Tyskland og Nederlandene.

KRRRI påpegede, at informationen til LBST blev kendt via Europhyt, og ikke blev anmeldt af Danespo straks efter konstatering, jfr. anmeldepligten.

2.e Status på bekendtgørelse om bekæmpelse af nematoder (bilag 2e)

Af erhvervshensyn har regeringen indført praksis om maksimum to årlige datoer for ændringer af bekendtgørelser. LBST har derfor bedt om dispensation til ikrafttrædelse til marts 2019 for at vi kan nås før næste sæson. I bekendtgørelsen anlægges en mere generisk tilgang end tidligere fx at ved fund skal der iværksættes bekæmpelse, jfr. en bekæmpelsesplan, der vil fremgå af en

vejledning. I vejledningen, der således udmønter bekendtgørelsen, og udgør en beskrivelse af praksis på området, vil detaljerne omkring bekæmpelse fremgå. Udarbejdelsen af vejledninger vil således blive centralt fremover. Vejledning offentliggøres også i retsinfo.

LB spørger til præhøringen, og udtrykte ønske om tid til konsekvensberegning ved eksempler og mulighed for drøftelse med erhvervet før svar.

KM efterlyste dialog med LBST ved ændring af bekendtgørelser og vejledninger for at dem der "har hånden på kogepladen" også deltager i processen. I den forbindelse kan møderne for så vidt lægges i København.

KRRI oplyste, at erhvervet naturligvis vil blive inddraget, hørt og taget med på råd, men LBST ønsker at arbejde med præhøring, for at få en bedre og smidigere proces.

2.f Sikring af jordprøver og analysesvar (bilag 2f)

Styrelsen genoptager aftale om at prøver anmeldt inden 15. november får svar inden 1. april blev mødet med flere forslag.

SOJ udtrykte ønske, om at prøverne tages snarst efter anmeldelse. Vi skal forvente at nogle kommer sent i år af ikke nærmere oplyste grunde.

JJ foreslog, at anmeldelser inden 1. oktober prøvetagestages inden 1. november, og at prøvesvar modtages senest 1. december.

PK syntes 15. november til 1. april er uambigst. KRRI er interesseret i prøvetagning før nytår aht periodisering og budget.

Yderligere ønsker kan først afklares efter aftale med kontrollen, som skal have kapacitet hertil. Flere i gruppen tilkendegav formodning om at avlerne vil afvente til senere med anmeldelse af jordprøver til sæson 2019. KRRI noterede sig, at det er vigtigt information til Plantetilsyn og ikke mindst Fysisk Jordbrugskontrol.

Laboratoriet udtrykte ønske om en jævn strøm af jordprøver aht. kapacitet og instruktion af personale. Men uanset, så er det væsentligt at orientere laboratoriet, så det er muligt at planlægge arbejdet. Kapaciteten er maksimalt 240 jordprøver pr. uge.

MHO orienterede, at FVST laboratorie er med i tysk ringtest med jordprøver. De fandt her cyster i alle 24 smittede prøver samt i 2 prøver uden tilsat cyster. Det var cyster der kunne forveksles med pallida. En efterfølgende PCR test bruges til at fastslår typen. Der var ros til laboratoriet fra gruppen og LBST.

2.g Eksportbetingelse (bilag 2g)

ACH oplyste, at punktet er taget med efter ønske fra erhvervet. De endelige betingelser for eksport til Egypten er gengivet i bilaget. Fejl på LBSTs hjemmeside har været med til at skabe forvirring samt ens datomærkning af reviderede versioner. De er nu løst og opdateret på hjemmesiden.

Ydermere har kontrol kommunikeret om en helt 5'te model via mail til SOJ. LBST er således også opmærksom på kontrollørens vidensniveau, når ændringerne sker så hurtigt.

SOJ og KM trak tråde tilbage i tiden, og gennemgik deres indtryk af forløbet med fire versioner af sæsonens eksportbetingelser til Egypten. De medgav, at Egypten årligt ændrer betingelser, og at intern uenighed i Egypten påvirker betingelserne.

Styrelsen vil typisk i sager om fortolknings- og særligt oversættelsestvivil rette henvendelse til de egyptiske myndigheder via ambasadens og andre EU-landes plantemyndigheder med afklaring af oversættelser, eller Egyptens Contact Point for Plantesundhed. Dette i fortsat dialog med erhvervet om fortolkning i forhold til de lokale forhold, der har forankret kravene.

I avlskontrolrapporten indgår sortben og Dickeya i samme kolonne som en fælles betegnelse. Kontrollen har mulighed for at skelne, og en løsning kunne være at ved fund af Dickeya noteres det i marksynsrapportens bemærkningsfelt.

Konklusion:

Det blev aftalt at:

- Eksportfirmaer følger op med at sende eksportbetingelser som de foreligger videre til LBST, så snart de modtages – Og vice versa.
- Efter LBST har dannet sig et overblik, så bliver det erhvervet inddraget, og har dermed mulighed for at blive hørt. Denne proces kan være ganske kort, men er utrolig vigtig.
- LBST samler eventuelle inputs fra det brede erhverv, og udarbejder de endelige betingelser. Så fremt det er nødvendigt bør der være mulighed for at mødes omkring dette inden publicering på LBST's hjemmeside.

Kvalitetssikring af kommunikation:

- LBST iværksætter kvalitetssikring af info på hjemmesiden herunder høring i arbejdsgruppen. Inden der publiceres fx eksport/importkrav på LBST hjemmeside, så:
  - o Medlæses på orienteringen og kravene
  - o Sikres dato og evt tid (versionering)
  - o Fremsendes alle opdateringerne direkte til arbejdsgruppen for kartofler inden eller senest samtidig med publicering på hjemmesiden. LBST vil overveje om tovholder på kartofler også skal have denne orientering direkte.
- Erhvervet melder tilbage vedrørende notering af Dickeya på marksynsrapport.
- LBST undersøger forskel på avlskontrolrapporten og vejledningen mht Dickeya og sortbenssyge, og retter diskrepansen.

Både erhvervet og LBST udtrykte ønske om en konstruktiv dialog.

3. Til diskussion

3.a Opstartsordning for nye avlere (bilag 3a)

CF orienterede kort om forslaget, men ville gerne trække henvendelsen tilbage og vende spørgsmålet i Danske Kartoffler.

3.b Diskussion af nabolandes tilgang til brok survey (jfr. pkt. 2d)

Indgik i pkr. 2.d

4. Orientering/input fra Erhvervet

4.a Betydning af vækstretarderingsmidler ved produktion af miniknolde

LB orienterede og viste billeder af hormon- og vindskader i præbasisavl. Analyser af planter med symptomer har ikke vist fund af andre end tilladte behandlingsmidler. Symptomer ses også tæt på hegn, hvor der ikke ses vindskader.

Ny produktion med kun en behandling med vækstregulering mod tidligere flere behandlinger vil vise om vækstretardering er årsagen. En anden mulighed er genetisk betinget. Samme symptomer er set i Nofy fra andre leverandører, som ikke vækstretaderer.

Planterne vokser sig fri af symptomerne, der starter med de nedeste blade og breder sig i planten.

Konklusion: Sortsejer inddrages og orienteres om analyser, prøver mv. Ydermere vil LB og ACH koordinere en eventuel bestilling til Århus Universitet.

4.b Forebyggelse af spredning af kantbæger og pigæble i danske kartoffelmarker (bilag 4d)
Et stigende problem, som optager erhvervet for at få iværksat en bekæmpelse i stil med regulering af flyvehavre.

Erhvervet blev opfordret til at henvende sig Miljøstyrelsen.

Konklusion: LB og ACH samordner henvendelse, og ACH vender sagen med Marie Boye Simonsen i Planter, der sidder i embedsmandsgruppe om invasive arter, samt Merete Buus, der ligeledes arbejder i Planter med frø, og frøblandinger.

4.c NPPO draft standard on a New Management of phytosanitary risk for potato crops from movement of soil (bilag 4c-1 og 4c-2)

LB havde nogle synspunkter omkring kontrol af flytning af jord som virker overdimensioneret og forespurgte om LBST havde udkastet. LB er velkommen til at kontakte Tine Vilbrad Jørgensen, som sidder i udvalget.

Konklusion: LB samler inputs fra erhvervet, og svarer EPPO inden 15. november.

4.d Ny app under udvikling af AgroIntelli til genkendelse af sygdomme i kartofler

LB oplyste at Agroatelli har kontaktet Seeges i projektet, og de har ligesom LBST leveret billeder til appen. LBST rolle kunne være, at vurdere om udpegede planter i appen er inficeret.

KRRI kunne supplere med, at der yderligere er tilgået offentlige midler til denne udvikling af Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, som havde læst om LBST's udbud af præbasis-synet. Dette havde givet dem ideen om, at der var et potentiale i opgaven.

THT deltager i møde om projektet i SEGES den 30. oktober.

5. Orientering fra Fødevarestyrelsens laboratorium

MHO orienterede om nyt lysudstyr (Videometer) med mulighed for detektion af cyster i jord.

Der ligger en rapport fra Århus Universitet, som dog ikke er offentlig endnu.

Metoden kan eventuelt bruges til andre analyser. Laboratoriet overvejer at teste mere og evt investere i dette udstyr.

I 2020 lukkes laboratorium i Lystrup og flyttes til Ringsted. Det vil få betydning for forsendelse af knoldprøver allerede i efteråret 2019.

6. Eventuelt

KRRI oplyste at Bent Nielsen stopper hos Århus Universitet, og at der holdes reception den 28 november.

Fagperson på kartoffleområdet er ikke meldt ud. Mogens Nicolajsen er nævnt som en mulig afløser og Mette Vestergård (speciale i nematoder). KRRI legede med tanken om, at den kommende forsker fra AU skulle knyttes til arbejdsgruppen og i højere grad inviteres til møderne.

Konklusion: LB og MHO vil deltage i Bent Nielsens afskedsreception på Flakkebjerg. TVJ overvejer også at deltage.

SOJ spurgte til kodning af udenlandske sorter i opformering. THT oplyste, at disse i sæsonen 2018 indgår med Landekode og avlnummer. Hvorvidt oprindelsen til høstnummeret vil fremgå af den offentlige avlskontrolrapport afhænger af om disse data også bliver overført til VAKS. De indgår formentlig ikke i denne sæson.

Erhvervet udtrykte ønske om opgørelser af ring- og brunbakteriose i andre eu lande. Der er konstateret meget brunbakteriose i bl.a. NL.

Konklusion: LBST vil fremover vedlægge bilag til dagsorden med sådan statistisk info (fra Europhyt).

Der var ønske om at analysebeviser fra laboratoriet uden virusmitte fremgik med 0% i stedet for 'Ikke påvist'. Udlandet forstår ikke 'not detected'.

Konklusion: MHO undersøger om det kan rettes

Afsluttende bemærkninger: KRRRI opfordrede arbejdsgruppen til at tage en bred fremadrettet og måske principiel diskussion af danske meristemmer og miniknolde.

Næste møde

Onsdag den 6. marts 2019 kl. 9:30 i Ringsted lab, med rundvisning.

Mødet sluttede kl. 14.

Opfølgning efter mødet:

- **LBST** fremsender fremad udkast til dagsorden for møder i Arbejdsgruppen i god tid og gerne med bilag, notater el.lign., så gruppen bedre kan forberede sig.
- **LBST** orienterer erhvervet om hvordan kontrollen i fremtiden forventes tilrettelagt. Der er møde i Ad-hoc arbejdsgruppe om ny risikobaseret kontrol og gebyrmodel den 7. november, hvor også repræsentanter fra kartoffelerhvervet deltager. Her vil stus for arbejdet blive præsenteret.
- **LBST** undersøger mulighed for nødplan for start og drift af prøvetagning i tilfælde af manglende it-understøtning.
- **Erhvervet** genlæser LBSTs instruks for udtagning af jordprøver 2019, og kommer med eventuelle bemærkninger eller entydig accept af den udsendte instruks. Lars Bødker koordinerer inputs, og melder snarest tilbage til LBST.
- **LBST** undersøger om det er muligt at tilgodese erhvervets behov for endnu tidligere prøvesvar, således at der gives prøvesvar inden 1. december, hvis anmeldelsen er indløbet senest 1. oktober. Fremover noteres Dickeya i marksynsrapportens bemærkningsfelt.
- **LBST** inddragere erhvervet i ændringer af eksportbetingelser, og sørger for at ældre versioner er tilgængelige på hjemmesiden.
- **Erhvervet** tager spørgsmålet om opstartsordning for nye avlere op i Danske Kartoffler.
- **Lars Bødker og LBST** koordinerer en evt. bestilling til Århus Universitet om vækstretardering-smidlers betydning ved produktion af miniknolde.
- **LBST** retter henvendelse til Miljøstyrelsen vedr kantbæger og pigæble, og vender tilbage til Lars Bødker.
- **LBST** vil fremover vedlægge bilag til dagsorden, hvori statistisk info om ring- og brunbakteriosefund i Europa fremgår.
- **Laboratoriet** undersøger om det er muligt, at analysebeviser uden virusmitte angives med 0% i stedet for 'Ikke påvist'. Udlandet forstår ikke 'not detected'.
- **Erhvervet** diskuterer fremtidig håndtering af meristemmer og miniknolde.